

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.Є.ЛЕЛЮК

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ФІНАНСИ”**

(для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання
спеціальності 6.050100 – „Облік і аудит” „Економіка підприємства”,
напрямів підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства”,
6.030509 – „Облік і аудит”)

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Фінанси” (для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 – „Облік і аудит” „Економіка підприємства”, напрямів підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства”, 6.030509 – „Облік і аудит”) / Укл.: Н.Є Лелюк – Харків: ХНАМГ, 2009. - 18 с.

Укладач: Н.Є.Лелюк

Програми побудовані за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Рецензент: доц., к.е.н. Н.І.Гордієнко

Рекомендовано кафедрою облік і аудит
(протокол № 1 від 28.09.2009)

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	7
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни.....	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Зміст дисципліни.....	9
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями.....	12
2.2.2. Лекційний курс.....	13
2.2.3. Практичні заняття.....	14
2.2.4. Індивідуальні заняття.....	14
2.2.5. Самостійна навчальна робота студента.....	15
2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	16
2.4. Інформаційно-методичне забезпечення.....	17

ВСТУП

Дисципліна „Фінанси” за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- ГСВО МОН України „Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – „Економіка і підприємництво”, 2002.

- ГСВО МОН України „Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050100 «Облік і аудит», „Економіка підприємства”, 2004.

- СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра спеціальності 6.050100 «Облік і аудит», 6.050100 - „Економіка підприємства”, Харків, 2006.

Програма ухвалена кафедрою облік і аудит (протокол № 1 від 28.09.2009 р.) та Вченою радою факультету економіки і підприємництва (протокол № 1 від 28.08 2007 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: надання фундаментальних знань з функціонування державних фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Завдання вивчення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні: Предмет вивчення у дисципліні: фінансові відносини, що виникають на різних рівнях економічної системи між державою, юридичними та фізичними особами.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Макроекономіка,	Фінанси підприємства
Мікроекономіка	Оподаткування підприємства
Економіка підприємства	Фінансове право
Гроші і кредит	Страховання

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль Фінанси (3/108)

ЗМ 1. «Загальнотеоретичні основи фінансів» (36 год./1 кредит)

1.1. Сутність фінансів, їх функції і роль

1.2. Фінансова система

1.3. Фінансова політика і фінансовий механізм

1.4. Фінанси господарських суб'єктів

ЗМ 2. «Бюджетний менеджмент» (36 год./1 кредит)

2.1. Державні фінанси.

2.2. Податки і податкова система

2.3. Бюджет і бюджетна система.

2.4. Доходи і видатки державного бюджету

2.5. Місцеві фінанси

ЗМ 3. «Сфери та ланки фінансової системи» (36 год./1 кредит)

3.1. Державні цільові фонди

3.2. Державний кредит і державний борг

3.3. Страхування і страховий ринок

3.4. Фінансовий ринок

3.5. Міжнародні фінанси

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяль- ності у виробничій сфері
Знати процес формування, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів держави, підприємств різних форм власності, а також основні напрямки зміцнення фінансів, фінансової системи, заходи що до подолання інфляції, бюджетного дефіциту. Вміти об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, вміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави.	соціально-виробнича	організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Бюджетний Кодекс України. Ухвалений Верховною Радою України 22.03.2001.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів. Підручник. - К.: НІОС, 2000.
3. Закон України „Про Державний бюджет України”
4. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: Навч. посібник.- К.: Знання, 1999.
5. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. Посіб. – К.:Знання-Прес, 2002
6. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність: Навч.-метод. посібник/Під ред. Н.М. Ткаченко.- К.:Алерта, 2004.
7. Конспект лекцій з курсу “Фінанси” (для студентів 4 курсу спец. 6.050106 „Облік і аудит”, 6.050107 „Економіка підприємства”, 6.050201 „Менеджмент організації”). Укл. Лелюк Н.Є. – Харків: ХНАМГ, 2006
8. Фінанси: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни.-2-ге вид., перероб.і доп/ О.Р. Романенко, С.Я. Огородник, М.С. Зязюн, А.А. Славкова. – К.:КНЕУ. 2003.
9. Финансы: Учебник/Под ред.М.В.Романовского, О.В.Врублевской. Б.М.Сабанти.- М.:Перспектива: Юрайт, 2001.
- 10.Финансы: Учебник / Под ред. Л. А. Дробозиной. - М.: ЮНИТИ: Финансы, 2003.
11. Фінанси (теоретичні основи):Підручник/ за ред. Грідчиної М., Захожая В.- К.: МАУП,

1.5. Анотація

Фінанси

Мета вивчення дисципліни: формування фундаментальних знань з функціонування державних фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, вивчення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії. Дисципліна вивчає економічні відносини в результаті яких формуються централізовані та децентралізовані фонди фінансо-

вих ресурсів.

Змістовні модулі:

1. «Загальнотеоретичні основи фінансів»
2. «Бюджетний менеджмент»
3. «Сфери та ланки фінансової системи»

Аннотация

Финансы

Цель изучения дисциплины: формирование фундаментальных знаний из функционирования государственных финансов и их влияния на социально-экономическое развитие общества, изучения сути и характерных признаков финансов, их роли и места, в экономической системе, принципов финансовой политики государства и механизма ее реализации, сфер и ланок финансовой системы и их взаимодействия. Дисциплина изучает экономические отношения, в результате которых формируются централизованные и децентрализуют фонды финансовых ресурсов.

Содержательные модули:

1. Общетеоретические основы финансов
2. Бюджетный менеджмент
3. Сферы и звенья финансовой системы

Annotation

Finances

Purpose of study of discipline: forming of fundamental knowledge's from functioning of state finances and their influence on socio-economic development of society, study of essence and characteristic signs of finances, their role and place, in the economic system, principles of financial policy of the state and mechanism of its realization, spheres and lanocs of the financial system and their co-operation. Discipline studies economic relations as a result of which the centralized is formed and the funds of financial resources

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за напрямками підготовки та видами навчальної роботи

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ /годин	Форма навчання	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)
				Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
					Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КП/КР	РГР		
6.050100 «Еко- номіка підпри- ємства»	3/108	Денна	7	45	30	15	-	63	-	-	-	7	-
		Заочна	7	12	8	4	-	96	15	-	-	7	-
6.050100 «Облік і аудит»	3/108	Денна	7	45	30	15	-	63	-	-	-	7	-
		Заочна	7	12	8	4	-	96	15	-	-	7	-

2.2. Зміст дисципліни

Модуль. Фінанси (3/108)

Змістовий модуль (ЗМ) 1. «Загальнотеоретичні основи фінансів» (30 год./1 кредит)

1.1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Навчальні елементи

Предмет науки про фінанси. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових стосунків. Фінансові категорії як форма наукового пізнання суті фінансових стосунків. Функції фінансів

1.2. Фінансова система

Навчальні елементи

Поняття фінансової системи і теоретичні основи її побудови. Структура фінансової системи. Правові і організаційні основи фінансової системи. Державна регуляція фінансових стосунків.

1.3. Фінансова політика і фінансовий механізм

Навчальні елементи

Фінансова політика - складова економічної і соціальної політики держави. Складові, завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики.

Фінансовий механізм. Складові елементи фінансового механізму. Фінансове і прогнозування: сутність, принципи, методи, завдання. Фінансовий контроль.

1.4. Фінанси господарських суб'єктів

Навчальні елементи

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Фінанси бюджетних установ. Неприбуткова діяльність громадських формувань і добровільних фондів.

Змістовий модуль (ЗМ) 2. «Бюджетний менеджмент» (36 год./1 кредит)

2.1. Державні фінанси.

Навчальні елементи

Поняття, склад і структура державних фінансів, характеристика, їх грошових потоків. Державні доходи і державні витрати. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем. Державні фінанси як інструмент регуляції економіки. Проблеми державних фінансів в період ринкової трансформації економіки.

2.2. Податки і податкова система

Навчальні елементи

Суть і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Елементи системи оподаткування. Податкова система: поняття, основи побудови. Становлення і розвиток податкової системи України.

2.3. Бюджет і бюджетна система

Навчальні елементи

Бюджет як економічна і правова категорія. Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Міжбюджетні стосунки. Бюджетний процес. Казначейська система виконання державного і місцевих бюджетів. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

2.4. Доходи і видатки державного бюджету

Навчальні елементи

Економічна суть доходів і витрат бюджету.

Податкові і неподаткові надходження, їх склад і структура. Офіційні трансфери. Витрати державного бюджету, їх класифікація. Бюджетне фінансування. Форми бюджетного фінансування. Бюджетний дефіцит.

2.5. Місцеві фінанси

Навчальні елементи

Сутність місцевих фінансів. Фінансові ресурси місцевих державних адміністрацій і органів місцевої самоврядування. Склад доходів місцевих бюджетів. Витрати місцевих бюджетів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Зміцнення фінансової незалежності місцевої самоврядування в Україні.

(ЗМ) 3. «Сфери та ланки фінансової системи» (36 год./1 кредит)

3.1. Державні цільові фонди

Навчальні елементи

Необхідність створення і призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації. Загальнодержавні соціальні фонди і їх значення для забезпечення системи соціального страхування. Порядок їх формування і використання. Цільові фонди місцевих органів влади.

3.2. Державний кредит і державний борг

Навчальні елементи

Економічна сутність державного кредиту. Види державного кредиту. Форми внутрішнього державного кредиту. Форми зовнішнього державного кредиту. Державний борг. Боргова залежність держави, її критичний рівень. Управління державним боргом і його обслуговування.

3.3. Страхування і страховий ринок

Навчальні елементи

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Суб'єкти страхових стосунків. Форми і методи страхового захисту.

Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Доходи і витрати страховика. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Поняття страхового ринку і його організаційна структура.

3.4. Фінансовий ринок

Навчальні елементи

Сутність фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатися в Україні. Правова регуляція фондового ринку. Фондова біржа: правове положення, організація і порядок роботи. Ринок фінансових послуг.

3.5. Міжнародні фінанси

Навчальні елементи

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Фінансова діяльність міжнародних організацій. Міжнародні фінансові інституції. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та очної форми навчальної роботи студента

Модулі та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль. Фінанси	3/108	30	15		63
ЗМ 1. Загальнотеоретичні основи фінансів	1/36	10	5		21
ЗМ 2. Бюджетний менеджмент	1/36	10	5		21
ЗМ 3 Сфери та ланки фінансової системи	1/36	10	5		21

2.2.2. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин	
	денна	заочна
ЗМ 1 «Загальнотеоретичні основи фінансів»	10	3
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	2	0,5
Тема 2. Фінансова система	2	0,5
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	4	1
Тема 4. Фінанси господарських суб'єктів	2	1
ЗМ 2 «Бюджетний менеджмент»	10	2,5
Тема 5. Державні фінанси	2	0,5
Тема 6. Податки і податкова система	2	0,5
Тема 7. Бюджет і бюджетна система.	2	0,5
Тема 8. Доходи і видатки державного бюджету	2	0,5
Тема 9. Місцеві фінанси	2	0,5
ЗМ 3 «Сфери та ланки фінансової системи»	10	2,5
Тема 10. Державні цільові фонди	2	0,5
Тема 11. Державний кредит і державний борг	2	0,5
Тема 12. Страхування і страховий ринок	2	0,5
Тема 13. Фінансовий ринок	2	0,5
Тема 14. Міжнародні фінанси	2	0,5
Разом годин	30	8

2.2.3. Практичні заняття

Зміст	Кількість годин	
	денна	заочна
ЗМ 1 «Загальнотеоретичні основи фінансів»	5	1
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	1	0,25
Тема 2. Фінансова система	1	0,25
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	2	0,25
Тема 4. Фінанси господарських суб'єктів	1	0,25
ЗМ 2 «Бюджетний менеджмент»	5	1,5
Тема 5. Державні фінанси	1	0,25
Тема 6. Податки і податкова система	1	0,25
Тема 7. Бюджет і бюджетна система.	1	0,25
Тема 8. Доходи і видатки державного бюджету	1	0,25
Тема 9. Місцеві фінанси	1	0,5
ЗМ 3 «Сфери та ланки фінансової системи»	5	1,5
Тема 10. Державні цільові фонди	1	0,25
Тема 11. Державний кредит і державний борг	1	0,25
Тема 12. Страхування і страховий ринок	1	0,25
Тема 13. Фінансовий ринок	1	0,25
Тема 14. Міжнародні фінанси	1	0,25
Разом годин	15	4

2.2.4. Індивідуальні завдання.

Для студентів заочної форми навчання навчальним планом передбачена контрольна робота. Яка виконується згідно методичних вказівок «Методичні вказівки і завдання до контрольної роботи з курсу «Фінанси» (для студентів заочної форми навчання)».

2.2.5. Самостійна навчальна робота студента

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, засвоєння необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Під час такої роботи використовується навчальна, спеціальна література, а також тексти лекцій. Специфічною формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язування задач, аналізу ситуацій, написання рефератів, аналітичних оглядів та РГЗ.

Розподіл часу самостійної роботи

Зміст	Кількість годин	
	денна	заочна
ЗМ 1 «Загальнотеоретичні основи фінансів»	21	32
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	6	8
Тема 2. Фінансова система	4	8
Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	5	8
Тема 4. Фінанси господарських суб'єктів	6	8
ЗМ 2 «Бюджетний менеджмент»	21	32
Тема 5. Державні фінанси	4	6
Тема 6. Податки і податкова система	5	7
Тема 7. Бюджет і бюджетна система.	4	6
Тема 8. Доходи і видатки державного бюджету	4	6
Тема 9. Місцеві фінанси	4	7
ЗМ 3 «Сфери та ланки фінансової системи»	21	32
Тема 10. Державні цільові фонди	4	6
Тема 11. Державний кредит і державний борг	5	7
Тема 12. Страхування і страховий ринок	4	6
Тема 13. Фінансовий ринок	4	6
Тема 14. Міжнародні фінанси	4	7
Разом годин	63	96

**2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту
(денна форма навчання)**

Види та засоби контролю		Розподіл балів, %
Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 1.	Тестовий контроль №1.	20
ЗМ 2.	Тестовий контроль №2.	20
ЗМ 3.	Тестовий контроль №3	20
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ		
Екзамен		40
Всього за модулем		100%

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів	Оцінка за національною шка- лою	Оцінка за шкалою ECTS
більше 90-100 включно	Відмінно	A
більше 80-90 включно	Добре	B
більше 70-80 включно		C
більше 60-70 включно		D
більше 50-60 включно	Задовільно	E
більше 25-50 включно		FX
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов'язковим по- вторним складанням	F

**Засоби контролю та структура залікового кредиту
(заочна форма навчання)**

Види та засоби контролю		Розподіл балів, %
Виконання та захист контрольної роботи за варіантом згідно з методами вказівками		60
Підсумковий контроль (екзамен)		40
Всього за модулем		100%

2.4 Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1.Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Василик О. Д. Теорія фінансів. Підручник. - К.: НІОС, 2000.	1-3
2. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. Посіб. – К.:Знання-Прес, 2002.	1-3
2. Додаткові джерела	
1. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність: Навч.-метод. посібник/Під ред. Н.М. Ткаченко.- К.:Алерта, 2004.	2
2 Фінанси (теоретичні основи):Підручник/ за ред. Грідчиної М., Захожая В.-К.: МАУП, 2002	1-3
3. Методичне забезпечення	
1. Конспект лекцій з курсу “Фінанси” (для студентів 4 курсу спец. 6.050106 „Облік і аудит”, 6.050107 „Економіка підприємства”, 6.050201 „Менеджмент організації”). Укл. Лелюк Н.Є. – Харків: ХНАМГ, 2006	1-3
2. Методичні вказівки до вивчення курсу “Фінанси” (для студентів 4 курсу спец. 6.050106 „Облік і аудит”, 6.050107 „Економіка та підприємництво”, 6.050.201 „Менеджмент організації”).	1-3
3. Методичні вказівки і завдання до контрольної роботи з курсу «Фінанси» (для студентів заочної форми навчання спеціальності 6.050106 „Облік та аудит”, 6.050107 „Економіка та підприємництво”, 6.050.201 „Менеджмент організації”).	1-3

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни „Фінанси” ” (для студентів 4 курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 – „Облік і аудит” „Економіка підприємства”, напрямів підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства”, 6.030509 – „Облік і аудит”).

Укладач: Наталія Євгенівна Лелюк

План 2009, поз. 565 Р

Підп. до друку 12.11.09	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографії.	Умовн.-друк. арк.0,8	Обл.-вид. арк.1,1
Замовл. № 5578	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12